

מִתְחַבְּרִים

יהדות מתוך הזדהות

פרשת ואתחנן | גיליון מס 59 | אב תשפ"ד

מפקודיך אתבונן (תהילים קיט, קד)

פרשת ואתחנן

1.	עבד המלך	להתפלל בתחנונים באופן של בקשת מתנת חנם	ואתחנן אל ה'
2.	עבד המלך	להתפלל ולבקש מאת ה' אפילו אם כבר נגזרה גזירה	אעברה נא ואראה את הארץ הטובה
3.	תועליות הרלב"ג	להתבונן ולהתפעל מטוב ה' וממה שמקיים את דברו לעושי רצונו	(ג, כז) עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך.
4.	עבד המלך	לקבל עלינו קיום כל דברי התורה	(ד, א) שמע אל החוקים ואל המשפטים. ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים וגו' לעשות כן בקרב הארץ וגו'
5.	תועליות הרלב"ג	לדעת שקיום התורה מביא הצלחה בגוף בעוה"ז ובנפש בנצחיות,	(ד, א) למען תחיו ובאתם ורישתם את הארץ.
6.	רמב"ן (ואתחנן) (חינוך תנ"ך) סה"מ שיג סמ"ג ל"ת שסד (בפרשת ראה)	לא להוסיף על מצוות התורה ולא לגרוע	(ד, ב) לא תוסיפו על הדבר וגו' ולא תגרעו ממנו. (יג, א) את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם וגו' לא תסף עליו ולא תגרע ממנו.
7.	דברי מוסר והוראות שניתן מהתורה והמצוות	מעלה עליונה להיות דבוק בהשי"ת	(ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום
8.	בה"ג יראים רגז	לשמור את דברי התורה	(ד, ו) ושמרתם ועשיתם
9.	בה"ג סמ"ג יראים	לחשב תקופות ומזלות ומולדות	(ד, ו) כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה
10.	דברי מוסר והוראות שניתן מהתורה והמצוות	לדעת שה' קרוב לשמוע תפילותינו בכל קראנו אליו	(ד, ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרבים אליו כה' אלוהינו בכל קראנו אליו:
11.	דברי מוסר והוראות שניתן מהתורה והמצוות	לדעת שהתורה היא משפטי צדק ואמת (כלשון 'אשר נתן לנו תורת אמת')	(ד, ח) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת וגו'
12.	רמב"ן סמ"ג	רם שלא נשכח מעמך הר סיני	(ד, ט) רק השמר לך פן תשכח את הדברים
13.	זוהר הרקיע, יראים שנט	שלא לשכוח דבר ממשנתו	(ד, ט) השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח הדברים
14.	סמ"ג	שלא לקלל את עצמו	(ד, ט) השמר לך ושמור נפשך מאד

15.	זהר הרקיע (רמב"ם הל' רוצח פרק י"א)	שלא להזיק את עצמו ולהישמר מסכנות	(ד, ט) השמר לך ושמור נפשך מאד, (ד, טו) ונשמרתם מאד לנפשותיכם
16.	דברי מוסר והוראות שניתן ללמוד מהתורה והמצוות	לדעת כי ה' מקבל את השבים אליו גם בעת הצרות	(ד, ל) בצר לך ומצאוך וגו' ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקלו. כי אל רחום ידוד אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבתיך וגו'
17.	דברי מוסר והוראות שניתן ללמוד מהתורה והמצוות	להתבונן בעוצם פלאות מעמד הר סיני ויציאת מצרים שלא היה כמותם בעולם	(ד, לב) כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך למן היום וגו' הנהיה כדבר הגדול הזה וגו'. השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש וגו' או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי וגו'
18.	חרדים מרבינו יונה	להתבונן בגדולת ה' יתברך	(ד, לט) וידעת היום וכו' כי ה' הוא האלוקים
19.			
עשרת הדברות מקומם בפרשת יתרו נציין כאן רק את ההוספות בהם			
20.	בה"ג סו	'שמירת' שבת	(ה, יא) שמור את יום השבת לקדשו
21.	רי"פ לבה"ג מו	קידוש היום	(ה, יא) שמור את יום השבת לקדשו
22.	רס"ג	שביתת הבנים בשבת	(ה, יא) שמור את יום השבת וכו' אתה ובניך
23.	בה"ג רס"ג יראים רכו	שביתת העבדים בשבת	(ה, יא) שמור את יום השבת וכו' ועבדך ואמתך עורך
24.	רס"ג	שביתת בהמתו בשבת	(ה, יא) שמור את יום השבת וכו' ושורך וחמורך וכל בהמתך
25.	חינוך תטז: ל"ת סה"מ רסו סמ"ג קעח	שלא להתאוות מה שביד אחינו בני ישראל	(ה, יח) לא תתאוה בית רעך
26.	חינוך תיז: סה"מ מ"ע ב סמג עשין ב	אחדות השם: ליחדו, ולהאמין בו שהוא אחד, ואין עוד כמוהו	(ו, ד) ה' אלהינו ה' אחד (ד, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו:
27.	חינוך תיח: מ"ע סה"מ מ"ע ג סמ"ג עשין ג	אהבת השם: לאהבה אותו	(ו, ה) ואהבת את ה' אלוקיך
28.	חינוך תיט: מ"ע סה"מ מ"ע יא סמ"ג עשין יב סמ"ק סימן קה קו	ללמוד תורה וללמודה	(ו, ז) ושננתם לבניך
29.	בה"ג רס"ג יראים רנד	ללמד הורה לאחרים בנפרד	ושננתם לבניך
30.	בה"ג עא	ללמד הבנים תורה ומצוות	ושננתם לבניך
31.	הידור זקן לבה"ג עא	מצות חינוך הבנים	(ו, ז) ושננתם לבניך
32.	יראים לבה"ג עב	ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו	(ו, ז) ושננתם לבניך
33.	בה"ג	להגות ברברי תורה	(ו, ז) ודברת בם
34.	חרדים - פרק יב	לדבר בדברי תורה ולא בדברים בטלים	(ו, ז) ודברת בם, ולא בדברים בטלים, (יומא יט, ב) ולא הבא מכלל עשה עשה
35.	חינוך תכ: מ"ע סה"מ מ"ע י סמ"ג עשין יח סמ"ק סי' קד	לקרוא קריאת שמע פעמים בכל יום ערבית ושחרית	(ו, ז) ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך
36.	רמב"ן רס"ג	קריאת שמע שני פעמים כל יום שחרית וערבית	ובשכבך ובקומך
37.	חינוך תכא: מ"ע סה"מ מ"ע יג סמ"ג עשין כב סמ"ק סי' קנג	לקשור תפילין ביד	(ו, ח) וקשרתם לאות על ירך
38.	חינוך תכב: מ"ע	לקשור תפילין בראש	(ו, ח) והיו לטוטפות בין עיניך

		סה"מ מ"ע יב סמ"ג עשין כג סמ"ק סי' קנג	
39.	לקבוע מזוזה	חינוך תכב: מ"ע סה"מ מ"ע טו סמ"ג עשין כג סמ"ק סי' קנג	וכתבתם על מזוזות
40.	שלא ישכח לקבל עול שמים בק"ש ועול מצוות	יראים שם סה	השמר פן תשכח את ה'
41.	שלא לשכוח אמונת אלקות השי"ת	בה"ג רמב"ן חרדים מרבינו יונה	השמר לך פן תשכח את ה'
42.	שלא לנסות ה' שלא לנסות יותר מדאי את דברי נביא אמת	חינוך תכב: ל"ת סה"מ ל"ת סד סמ"ג לאוין ד סמ"ק ז יח	(ו, טז) לא תנסו את ה' אלוהיכם כאשר נסיתם במסה
43.	לנהוג עם הבריות לפנים משורת הדין		(ו, יח) ועשית הישר והטוב בעיני ה'
44.	להחריב שבעה אומות לאבד ולהרוג שבעה עממין מארץ ישראל	חינוך תכב: מ"ע סה"מ מ"ע קפז ע"ש סמ"ג עשין קיז	(ז, ב) החרם תחרימם
45.	שלא לחון על עובדי עבודה זרה	חינוך תכו: ל"ת סה"מ ל"ת נ סמ"ג לאוין מח סמ"ק סי' קלה	(ז, ב) לא תחנם
46.	שלא להתחתן בעובדי עבודה זרה	חינוך תכז: ל"ת סה"מ ל"ת נב סמ"ג לאוין קיב סמ"ק סי' רצ	(ז, ג) ולא תתחתן במ
47.	בתך לא תתן לבנו של הגוי	אזהרות ריב"ר	(ז, ג) בתך לא תתן לבנו
48.	בתו של הגוי לא תקח לבנך	אזהרות ריב"ר	(ז, ג) בתו לא תקח לבנך
49.	לשבור מצבות עבודה זרה	סמ"ק	(ז, ה) ואת מצבותם תשברו
50.	לגדוע אשירת עבודה זרה	בה"ג סמ"ק	(ז, ה) ואשריהם תגדעון

[בשל ריבוי המצוות בפרשה נאלצנו באופן חד פעמי לחרוג ממסגרת 4 העמודים עליהם אנו מקפידים תמיד.]

בפרשת השבוע וציונים לעיון

(ד, ז) כי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹהִים קרובים אֵלָיו פֶּה אֶל־לִהְיוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו.

במדרש (דב"ר ב, יב) כה' אלהינו בכל קראינו אליו וכו' זה שאמר הכתוב (תהלים סט) ואני תפילתי לך ה' עת רצון, רבי חנינא בר פפא שאל לרבי שמואל בר נחמן מהו דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון, אמר לו שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים, אמר לו מנין דכתיב (שם סה) נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחוקים מה המקוה הזה פעמים פתוח פעמים נעול אף שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים אבל הים הזה לעולם פתוח כך ידו של הקב"ה לעולם פתוחה לקבל שבים. עכ"ל. ואינו מובן מנין למדו לדרוש פסוק זה על התשובה, ושמא איפכא התפילה לעולם פתוח כים. ונראה דעיקר הדרש הוא מלשון הפסוק וים רחוקים, שהקב"ה הוא מבטח גם לרחוקים. ואילו בתפילה כתיב מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים כה' אלוהינו בכל קראינו אליו. אם כן יסוד התפילה הוא, שהאלוהים קרובים. ומשום כך דרשו שהרחוקים יכולים לבא אל ה' בדרך תשובה בבחינת ים שהוא לעולם פתוח, ואילו בתפילה צריך להגיע להיות קרובים אל ה', וזה כמקווה שלפעמים פתוח ולפעמים סגור.

- בעניין כח התפילה בפסוקים ואתחנן אל ה' ובפסוק כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים ראה בהרחבה במאמר על כח התפילה בתיקית ויחל משה ביאורי תפילה.
- ביאורים בקריאת שמע ראה שם בקונטרס ויחל משה חלק ג' על קריאת שמע וברכותיה, ובגדר 'בשכבך ובקומך'
- במצוות שבת בעשרת הדברות ובאתחנן ובפסוקי ההרחקה מע"ז ראה בקונטרס 'לעשות את השבת' מאמר ג'
- בסדר הפרשיות בפרשת ואתחנן וכלל מבנה הפרשה ראה בגיליון מתחברים אשתקד גיליון מס 8 מדור ויבינו במקרא
- בעניין 'שבעה דנחמתא' ראה בגיליון מס 10 מדור 'שאל נא'.

טבעי להיות יהודי

פרק מ: מעלת חלק המצוות של "צדקה ומשפט"

בפרקים הקודם העמדנו את כלל התורה והמצוות על שלש חלקים. שלשה אופנים, ובארנו שכל אחד מהם פועל באופן אחר, ויסודם הנפשי בא ממקום אחר בנפש, ואין מצוה שאינה שייכת לאחת משלושת אלו. והם:

א. משפט וצדקה.

ב. הכרה במציאות ה' ועבודתו.

ג. קדושה.

וביארנו שרק משלשתם יחד נבנה בניין היהודי. ומי שאינו משקיע באחד מהם, או שאינו רואה בו עיקר גדול, אלא דבר צדדי, מחמיץ את כלל תמונת התורה, ומעוות את האזיון והשלימות שבבניין היהודי.

והנה היסוד הראשון הוא 'צדקה ומשפט'. וביארנו קצת מעלת חלק 'משפט וצדקה', שהם עיקריים ויסודיים ביחס ליתר זרועות התורה. ואף שרגשות 'משפט וצדקה' הם לכאורה אנושיים וקיימים בנפש כל אדם, בכל זאת נחשבת ההליכה בהם מהלך אלוקי, כי רגשות אלו קיימים באדם רק מצד נפשו האלוקית, שהאלוקים נטע באדם שנברא בצלמו, וברא בו מצפון ורגשות מוסר המחייבים אותו למסור את נוחותו ומאווייו האישיים, במידה מסויימת.

כי בנפש האדם מתרוצצים גם כוחות 'כהים' וחשוכים, מצד עצם היותו נברא בגוף, ונפשו היסודית [הבהמית] מלאה בהרגשת ישות ('אגו') ורצון נטילה, שיסודם ברצון הקיום והחיים, ומתרחבים לרצון הרכוש והכיבוש וההשתלטות. ובעיקר הדבר אין שלילה בעצם המידות הללו, שהרי כך הוא נברא, עם רצון להיות מובטח בקיומו וחזק וגדול ככל הניתן. אלא שמול רצונות אלו עומדים הרצונות של הזולת, שגם הם תובעים את שלהם. והתביעה המוסרית-מצפונית הנובעת מרוממות הנפש האלוקית, [אשר חשה את מחוייבותה למציאות הכללית האלוקית של כלל הנבראים] דורשת מן האדם לרסן ולהעמיד גבול לרצונות האישיים, שלא לפרוץ על חשבון תחום זכויות הזולת, והוא הנקרא 'צדק ומשפט'. והיא אף מבקשת לוותר קימעא על הזכויות האישיות משום חמלה ורצון להיטיב לזולת, והוא הנקרא 'צדקה' או 'חסד ורחמים'.

גילוי זה של מוסר נובע מההופעה האלוקית לברוא את כללות הבריאה, שזה מחייב לזרום עם הבריאה, לנהוג בצדקה ובמשפט, ככתוב עולם חסד יבנה.

מבואר אפוא שעל פי מהלך זה - שעניינה של התורה הוא צדקה ומשפט - טבע האדם בעצמו מתאים להנהגת התורה, שהרי האדם מרגיש שיש לו מצפון התובע ממנו להיות טוב וישר, אלא שהתורה מכוונת אותו לדעת מהו במדויק הטוב והישר והראוי, ואיזה רמה של טוב וישר נדרשת ממנו. ומחייבת אותו להיות משועבד בתוקף לרמה זו, ולא לזוע ממנה.

וזהו היא מעלת חלק זה במצוות התורה, שהאדם מבין ומזדהה עם רגשות מצוות אלו, וככל שהוא מקפיד ללמוד אותם, להבינם ולהרגישם, ולהתעצם בהם בפועל ובמעשה, הם נעשים לו כטבע שני, עד שנעשה בעצמו איש משפט ואיש צדקה. לב הבשר שלו נתיישר והתעצב על פי הדרכת התורה, מלא משפט וישר, ומלא חמלה ודאגה לנזקקים. והוא עצמו סובר ואוחז שראוי להיות כן, ונמצא שהוא קרוב אל דבר ה' ודרך ה' בעצם טבעו האנושי, וזו דביקות נפלאה שיש בחלק זה, שאין בחלקים האחרים.

וזה מבואר בכתוב - (תהילים כד, ג-ד) 'מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. נקי כפיים ובר לבב אשר לא נשא לשווא נפשי ולא נשבע למרמה'.

כלומר שלאור המציאות הכבירה של 'לה' הארץ ומלואה' הכתוב היתה לכאורה מתבקשת הדרישה מהאדם שיהפוך את מציאותו לשמיימית, ומדגיש הכתוב שאין כך הדבר, שהרי רצון ה' להשרות שכינתו דווקא בארץ ובתחתונים, ורצון ה' מהתחתונים שיהיו כלי לשכינתו, הוא על ידי הנהגה ארצית אלא שתהיה מעודנת ונשלטת מתוך שמוקרנת ופועלת בה השראה עילאית שמיימית.

הקבלה זו של עוצם גדולת מציאות ה' לעומת הנדרש מן האדם נמצאת בעוד מקומות, וידועים הפסוקים הנזכרים במאמרו של רבי יוחנן (מגילה לא, א) 'כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענוותנותו דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, כתוב בתורה (דברים י, יז - יח) 'כי ה' אלוהיכם הוא אלהי האדונים ואדוני האדונים וכתוב בתורה עושה משפט יתום ואלמנה'. שנוי בנביאים (ישעיה נז, טו) 'כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש וגו', וכתוב בתורה ואת דכא ושפל רוח'. משולש בכתובים דכתיב (תהילים סח) 'סולו לרוכב בערבות ביה שמו, וכתוב בתורה אבי יתומים ודיין אלמנות'.

והביאור בזה הוא בדרך שנתבארה לעיל, שהרי אין לאדם כל מציאות וכלים להכיל את מציאות ה' כפי שהוא בעצמו, להידמות לפניו, או לתת לו משהו בעל ערך, שהרי הוא עשה הכל ולו הכל, ואין לנו שום ערך ויחס אליו. אלא שבכל זאת הרי אנו נוכחים לראות שברא את העולם מצד ענוותנותו וטובו, לאור זאת נדרשת מאתנו חובה לעמוד לפניו באיזו התייחסות שיש לה משמעות, אך רצונו מאתנו אינו אלא שננהג אנו בהנהגה ארצית קרובה לשלימות, בצדק ובמשפט בחסד וברחמים.

וכך אנו שבים לבאר את האמור ב'לדוד מזמור' - 'נקי כפיים ובר לבב'. שזה הוא הזוכה לשכון בחצרות ה' ובהר קדשו, וממילא גם יקבל רוב טוב וברכה - 'ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו'.

והוא תואם למה שאמרו במאמר חז"ל הנזכר לעיל - 'בא חבקוק והעמידו על אחת 'צדיק באמונתו יחיה'. וצריך לדעת שהפירוש האמיתי של 'אמונה' בפשוטו, היינו נאמנות וישר, כיבוד האמון, וכמו שכתוב - (דברים יז, יב) 'א-ל אמונה ואין עול'. כלומר מחוייבות ליושר ונאמנות לדיבורו ולתפקידו. [ולא כפי המקובל בזמננו שידיעת ה' והכרה בהנהגתו, נקרא 'אמונה'. והוא דבר שהושרש במרוצת הדורות, אך בתנ"ך ובחז"ל, בכל המקומות שכתוב 'אמונה' פירושו ישר ונאמנות, ואכמ"ל].

וכן מה שהבאנו הפסוק (תהילים קיט, פו) 'כל מצוותיך אמונה', היינו אמת, ושפיל לסיפיה דקרא אשר מגלה מה הוא ההיפך מאמונה - 'שקר רדפוני עזרני'. וכן כתיב להלן 'כל מצותיך צדק' (פסוק קעב).

וכן שאר הנביאים המוזכרים במאמר חז"ל (מכות הובא לעיל בהרחבה) מעמידים את יסוד הדבר על צדקה ומשפט. הן דוד והן ישעיה בשני המקומות, והן מיכה, רוב רובם של הדברים הנזכרים כיסודי האדם, הם ישר והטבה.

חמשה עשר באב

(תענית ל, ב) אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים: בשלמא יום הכפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה יום שניתנו בו לוחות האחרונות אלא חמשה עשר באב מאי היא א. אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה, וכו'. ב. אמר רב יוסף אמר רב נחמן יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל שנאמר וכו'. ג. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יום שכלו בו מתי מדבר דאמר מר וכו'. ד. עולא אמר יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל וכו'. ה. רב מתנה אמר יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה וכו'. ו. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו יום שפסקו מלכרות עצים למערכה וכו' לפי שאינן יבשין אמר רב מנשיא וקרו ליה יום תבר מגל מכאן ואילך דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף יאסף. יש לבאר שכל העניינים שנאמרו בגמרא (תענית ל, ב) כטעם לשמחה והיום המיוחד של חמשה עשר באב הם עניינים שיש בהם תיקון לחמשת הדברים הרעים שאירעו בתשעה באב, שנזכרו במשנה (תענית כו, ב) 'בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר'.

1. כנגד מה שנגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, אזי בט"ו באב פסקו מתי מדבר מלמות.
2. כנגד מה שחרב הבית בראשונה בעוון ע"ז, אזי בט"ו באב בטלו פרדסאות שהעמיד ירבעם בן נבט.
3. כנגד מה שחרב הבית בשניה בעוון שנאת חנם, אזי בט"ו באב הותרו שבטים לבוא זה בזה והותר שבט בנימין לבוא בקהל. שזה עניין אחד.
4. כנגד מה שנלכדה ביתר, אזי בט"ו באב ניתנו הרוגי ביתר לקבורה.

5. כנגד מה שנחרשה העיר, הנה משמעות הדבר הוא שהחורבן הגיע לשיאו רח"ל עד שלא הותרו זכר מהעיר והמקדש, ויש לומר שזה מקביל לטעם שפסקו מלכרות עצי המערכה למזבח, וצריך ביאור מה השמחה בזה, ונראה שהוא עניין של השלמת מצוה כמו סיום מסכתא. ולכן הוא מקביל ותיקון להשלמת החורבן.

ומה שהיה זמן זה עת למציאת זיווגים יש לבאר בדרך עומק שהוא קשור בסוד הפנימי של זיווג איש ואשה, כי הנה כל נישואין של ישראל עם בת ישראל הם מעין ודוגמא בזעיר אנפין של היחוד קודשא בריך הוא וכנסת ישראל. כי מלבד שאיפת הדביקות הכללית שבין הבריאה לקונה, שהוא יחוד קוב"ה ושכינתה בכללות ביחס לבריאה. יש עוד בחינה פרטית שה' בחר ביעקב באופן פרטי לשכן שמו בקרבו, וזו בחינה מיוחדת של שכינת ה' בתחתונים, וכנודע שקשר זה שבין כנסת ישראל להקב"ה נמשל כקשר דוד ורעיה ברוב רשפי האהבה והדביקות, וכל שיר השירים הוא משל לעניין זה. וכן פסוקים רבים בדברי הנביאים.

ויש להתבונן שאין הזיווג משמש רק משל ודוגמא לקשר הנשגב שבין קוב"ה וכנסת ישראל, אלא גם כל אחד ואחד הוא משל מציאות וציוור חי בזעיר אנפין של כללות הקשר בין קוב"ה וכנסת ישראל. ובאמת בכל עת שיהודי עוסק בתורה ובמצוות הרי הוא מחזק ומבסס את הדביקות והקשר בבחינת קשר דוד ורעיה. אך במיוחד בשעה שאדם מישראל נושא אשה בת ישראל, הוא גורם עוד שלימות בבניין הגדול של כנסת ישראל. וחשיבות יתירה בזה יותר על שאר מצוות, משום שזהו הבסיס של כל המצוות שמעמיד עוד יהודי לה', דהיינו את עצמו, מלבד שהוא יוצר כאן 'אדם' ביחס לבריאה, הרי הוא מעמיד את עצמו כיהודי שלם לעם ישראל ולאביו שבשמים, ובונה עוד נדבך ובית נאמן בכרם בית ישראל, והריהו נעשה שותף בהתדבקות הנשגבה הכללית של קוב"ה וכנסת ישראל.

והוא מה שאמרו (ברכות ו, ב) - 'אמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו - עובר בחמשה קולות, שנאמר: (ירמיהו לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות. ואם משמחו מה שכרו - אמר רבי יהושע בן לוי: זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות, שנאמר: (שמות יט) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השפר וגו' והאלה-ים יענגו בקול. אינו והא כתיב 'וכל העם רואים את הקולות' - אותן קולות דקודם מתן תורה הוו. רבי אבהו אמר: כאילו הקריב תודה, שנאמר: (ירמיהו שם) ומביאים תודה בית ה'. רב נחמן בר יצחק אמר: כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, שנאמר: (ירמיהו שם) כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'."

הנה מבואר שבכל שמחת נישואין יש בחינת שלב בניין חורבות ירושלים. והיינו כי כל נישואין של יהודי עם בת ישראל היא עוד אבן בבניין עם ישראל, וכל אחד פועל בחלק שלו להשלים את יחוד קוב"ה וכנסת ישראל.

ונראה עוד שכשיהודי נושא בת ישראל הוא מתדבק בכך בכנסת ישראל, כי כל בת ישראל היא בת א-ל חי. והנושא ארמית נאמר בו קנאים פוגעין בו, משום שהוא בא על בת אל נכר. ועיין ברמב"ם טעם חומרת האיסור (הלכות איסורי ביאה פרק יב) - 'עונשו מפורש בדברי קבלה שהוא בכרת שנאמר (מלאכי ב, יא) כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב, ובעל בת אל נכר יכרת ה' לאיש אשר יעשה ער ועונה אם ישראל הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים ואם כהן הוא לא יהיה לו מגיש מנחה לה' צבאות, הנה למדת שהבועל כותית כאילו נתחתן לעבודה זרה שנאמר ובעל בת א-ל נכר ונקרא מחלל קדש ה'."

הרי שכל נישואין של יהודי עם בת ישראל הם בחינה של דביקות בה' שמכליל עצמו בכלל ישראל ומדביק את עצמו ב'קודש ה' אשר אהב'. ומידה טובה מרובה, שהנושא בת ישראל 'בני א-ל חי', הרי הוא מתדבק בה' ומגביר את עניין הקשר ובחינות האהבה והדביקות שבין קוב"ה וכנסת ישראל. ואכן המנהג הקדמון היה שבשבת העליה לתורה היו קוראים לחתן הפטרת 'שוש אשיש בה' וכו' כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה'. וקראו לה הפטרת החתן. והיינו כי כל חתן הוא מרכבה בזעיר אנפין לזיווג כנסת ישראל עם דודה.

"התחברות"

עלון לחידושי תורה בהלכה ומקרא ורעיונות
בהשקפה ובמחשבת היהדות

מאשר חנני ה' - יחיאל משה ורטהיימר

ממפעלות

בית המדרש "טוב לבב"

לשמו ולזכרו וברוחו

של הגאון רבי לייב מינצברג זצ"ל

בעל "בן מלך".

לקבלת העלון, הערות, תרומות, וכו' במייל:

hitchbrut@gmail.com

